

Bruxelles, 25. siječnja 2023.
(OR. en)

5692/23

ENV 63
AGRI 29
FIN 82
PESTICIDE 5
PHYTOSAN 3
RECH 30
EDUC 31
JEUN 22
CONSOM 15
FORETS 4
RELEX 87

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	24. siječnja 2023.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 35 final
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Revizija Inicijative EU-a za oprašivače Novi plan za oprašivače

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2023) 35 final.

Priloženo: COM(2023) 35 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 24.1.2023.
COM(2023) 35 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Revizija Inicijative EU-a za oprašivače

Novi plan za oprašivače

{SWD(2023) 18 final}

1. UVOD

Smanjenje broja divljih oprašivača i posljedice tog smanjenja za sigurnost opskrbe hranom, ljudsko zdravlje, kvalitetu života i funkcioniranje ekosustava izazivaju veliku zabrinutost u društvu. To je potaknulo mnoge, u prvom redu znanstvenike i civilno društvo, da pozovu na odlučno djelovanje kako bi se uklonili uzroci tog smanjenja. Nedavni je primjer europska građanska inicijativa „Spasimo pčele i poljoprivrednike”¹ kojom se poziva na prelazak na poljoprivredu koja je pogodna za pčele. Inicijativa je uspješno predstavljena Europskoj komisiji u listopadu 2022. nakon što je od građana EU-a prikupljeno više od milijun izjava o potpori.

Otprilike četiri petine poljoprivrednih kultura i samoniklih biljaka u Europi barem u određenoj mjeri ovisi o oprašivanju koje vrše tisuće vrsta kukaca. Oprašivanje donosi konkretne koristi gospodarstvu: njegov doprinos poljoprivrednoj proizvodnji EU-a procjenjuje se na najmanje 5 milijardi EUR godišnje². Većina glavnih koristi koje pružaju oprašivači ostaje nekvantificirana, kao što je njihov doprinos sigurnosti prehrane i zdravlju ili održavanju zdravlja i otpornosti ekosustava oprašivanjem divljih biljaka.

Unatoč tome, Europa i svijet³ suočeni su s dramatičnim gubitkom divljih oprašivača. Prema europskom crvenom popisu⁴ smanjuje se populacija otprilike svake treće vrste pčela, leptira i osolikih muha. Osim toga, svakoj desetoj vrsti pčela i leptira te svakoj trećoj vrsti osolikih muha prijeti izumiranje. Iako su te brojke već znak za uzbunu, još nije poznato stvarno stanje. Kako bismo dobivali više podataka o stanju oprašivača, moglo bi se pokazati da je situacija mnogo ozbiljnija⁵.

Smanjenje broja oprašivača ugrožava dobrobit ljudi i prirodu. Gubitak oprašivača narušava dugoročnu poljoprivrednu produktivnost, čime se dodatno pogoršava trend na koji utječu drugi čimbenici, prvenstveno trenutna geopolitička situacija obilježena ruskom ratnom agresijom na Ukrajinu.

Na globalnoj razini pitanje krize bioraznolikosti razmotreno je na 15. konferenciji stranaka (COP 15) Konvencije Ujedinjenih naroda o biološkoj raznolikosti u prosincu 2022. Taj rad na globalnoj razini mora se popratiti ambicioznim mjerama za zaštitu i obnovu bioraznolikosti na razini EU-a, čiji su sastavni dio oprašivači.

---

¹ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000016_hr. Europska komisija odgovorit će na tu europsku građansku inicijativu 2023. posebnom komunikacijom.

² Vysna, V., Maes, J., Petersen, J.E., La Notte, A., Vallecillo, S., Aizpurua, N., Ivits, E., Teller, A., *Accounting for ecosystems and their services in the European Union (INCA). Final report from phase II of the INCA project aiming to develop a pilot for an integrated system of ecosystem accounts for the EU. Statistical report* (Računovodstvo ekosustava i njihovih usluga u Europskoj uniji (INCA)). Završno izvješće iz II. faze projekta INCA čiji je cilj razviti probni integrirani sustav računa ekosustava za EU. Statističko izvješće. Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2021.

³ [IPBES \(2016.\). Assessment report by the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production \(Izvješće o procjeni Međuvladine znanstveno-političke platforme za bioraznolikost i usluge ekosustava o oprašivačima, oprašivanju i proizvodnji hrane\).](#)

⁴ <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>

⁵ [Radni dokument službi Komisije priložen Inicijativi EU-a za oprašivače](#) (SWD(2018) 302), str. 3.

Komisija je 2018. donijela prvi okvir EU-a za rješavanje problema smanjenja broja divljih oprašivača – Inicijativu EU-a za oprašivače⁶. Tom su inicijativom utvrđeni dugoročni ciljevi za 2030. i sveobuhvatan skup mjera koje se trebaju provesti u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju. Inicijativa je dobila snažnu potporu brojnih skupina dionika i izazvala velik javni interes. Ciljevi inicijative podržani su europskim zelenim planom.

U Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.⁷ utvrđen je opći cilj rasta broja oprašivača i obnove bioraznolikosti općenito do 2030. kao dio niza obveza i ciljeva za obnovu prirode u EU-u. Strategijom je uspostavljena i platforma EU-a za bioraznolikost u okviru koje je osnovana radna skupina za oprašivače kao glavna platforma za upravljanje u sklopu inicijative za oprašivače. Na suzbijanju prijetnji oprašivačima radi se i u okviru drugih inicijativa koje su dio europskog zelenog plana, kao što su strategija „od polja do stola”, akcijski plan za postizanje nulte stope onečišćenja, strategija za šume i strategija za prilagodbu klimatskim promjenama⁸.

U ovoj Komunikaciji predstavlja se revidirani akcijski okvir za inicijativu EU-a za oprašivače, koji se temelji na sveobuhvatnim savjetovanjima s dionicima i institucijskim povratnim informacijama⁹ od Europskog parlamenta, Vijeća, Odbora regija i Europskog revizorskog suda. U njoj su utvrđene mjere koje EU i njegove države članice trebaju provesti kako bi se preokrenuo trend smanjivanja broja oprašivača do 2030.

Revizija se nadovezuje na pregled napretka u provedbi inicijative za oprašivače koji je Komisija provela 2021.¹⁰ Pregled je pokazao da, iako je inicijativa valjan instrument politike, i dalje postoje znatne poteškoće koje je potrebno svladati kako bi se spriječio i preokrenuo trend smanjivanja broja oprašivača. Konkretno, potrebno je provesti dodatne mjere kako bi se učinkovito uklonili uzroci smanjivanja broja oprašivača, a to se treba poduprijeti čvrstim mehanizmima praćenja i upravljanja. U pregledu se poziva na reviziju inicijative kako bi se ispunili njezini dugoročni ciljevi.

Revizija se nadovezuje i na tematsko izvješće Europskog revizorskog suda¹¹ o mjerama EU-a za zaštitu divljih oprašivača. U tom su izvješću utvrđeni nedostaci u ključnim politikama EU-a koje su usmjerene na glavne opasnosti za divlje oprašivače te se preporučuje da Komisija procijeni potrebu za dodavanjem posebnih mjera kojima bi se uklonile opasnosti koje trenutačno u inicijativi za oprašivače nisu uzete u obzir. Ističe se i potreba za boljom integracijom mjera za zaštitu divljih oprašivača u politike EU-a za očuvanje bioraznolikosti i poljoprivredne politike te za poboljšanjem zaštite divljih oprašivača od pesticida.

Komisija je u lipnju 2022. predstavila prijedlog akta o obnovi prirode¹², kojemu je cilj da se u zakonodavstvo uvrste ciljevi strategije za bioraznolikost. Prijedlog uključuje pravno obvezujući cilj da države članice EU-a zaustave trend smanjenja broja oprašivača do 2030. i da nakon toga održavaju uzlazni trend. Akt o obnovi prirode i revidirana inicijativa za oprašivače se

---

⁶ [Inicijativa EU-a za oprašivače](#) (COM(2018) 395).

⁷ [Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.](#) (COM(2020) 380).

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_21_6687

⁹ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/pollinators/policy_en.htm

¹⁰ [Napredak u provedbi inicijative EU-a za oprašivače](#) (COM(2021) 261 final).

¹¹ [Europski revizorski sud \(ECA\), Tematsko izvješće 15/2020.](#)

¹² [Europska komisija, Prijedlog uredbe o obnovi prirode](#) (COM(2022) 304).

nadopunjuju: na temelju zakonodavnog prijedloga državama članicama daje se fleksibilnost da u okviru svojih nacionalnih planova obnove odaberu najdjelotvornije mjere za ostvarenje tog cilja. Mjerama u toj revidiranoj inicijativi, koje obuhvaćaju velik raspon politika EU-a, nastoje se poduprijeti i nadopuniti nacionalne mjere obnove koje se zahtijevaju na temelju predloženog akta o obnovi prirode.

2. MJERE EU-A ZA PREOKRETANJE TRENTA SMANJENJA BROJA OPRAŠIVAČA

Revidiranom inicijativom za oprašivače utvrđuju se ciljevi za 2030. i povezane mjere u okviru tri prioriteta:

I.: Pobljšanje znanja o smanjenju broja oprašivača, njegovim uzrocima i posljedicama

II.: Pobljšanje očuvanja oprašivača i uklanjanje uzroka smanjenja njihove brojnosti

III.: Mobilizacija društva i promicanje strateškog planiranja i suradnje na svim razinama

U sljedećim poglavljima detaljnije su opisani ti prioriteti i povezane mjere. Sve su mjere navedene u tablici u Prilogu.

2.1. PRIORITET I: Pobljšanje znanja o smanjenju broja oprašivača, njegovim uzrocima i posljedicama

Djelovanje kojim se pomaže oprašivačima mora se temeljiti na pouzdanim znanstvenim dokazima. Od 2018. ostvaren je velik napredak u prikupljanju znanja koje se može primijeniti u očuvanju oprašivača, ali i dalje postoje nedostaci. Potrebno je uložiti dodatan trud kako bi se uspostavio pouzdan sustav praćenja za oprašivače na razini EU-a, provele važne procjene i prostorne analize te promicale ciljne aktivnosti istraživanja i inovacija.

Uspostava sveobuhvatnog sustava praćenja

Kako bi se uvele učinkovite mjere očuvanja i obnove populacija oprašivača, potrebno je mapirati njihovu rasprostranjenost, stanje i trendove s preciznim vremenskim i prostornim podacima. Za to je potreban pouzdan sustav praćenja na razini EU-a koji pruža redovite i česte informacije tijekom dugog vremenskog razdoblja. Komisija i države članice rade na metodologiji praćenja koja se temelji na tehničkim mogućnostima za sustav EU-a za praćenje oprašivača (EU-PoMS)¹³. Kako bi se precizno mjerili trendovi u brojnosti i raznolikosti oprašivača i pouzdano ocijenio napredak u preokretanju trenda smanjenja njihova broja, praćenje će se trebati provoditi na dovoljnom broju lokacija. Na temelju predloženog akta o obnovi prirode države članice imale bi obvezu provoditi praćenje vrsta oprašivača svake godine u skladu sa standardiziranom metodologijom.

Uz to je potrebno pratiti i glavne prijetnje koje uzrokuju smanjenje broja oprašivača. Inicijativa Europsko praćenje bioraznolikosti u poljoprivrednim krajobrazima (EMBAL)¹⁴ u okviru koje se prikupljaju informacije o staništima oprašivača u poljoprivrednim krajobrazima, i projekt Insignia¹⁵, čiji je cilj pratiti upotrebu pesticida i ostalih onečišćujućih tvari s pomoću pčela

¹³ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122225>

¹⁴ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=25560696>

¹⁵ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=36702461>

medarica kao bioindikatora, nude učinkovite načine za popunjavanje nedostataka u informacijama o stanju staništa oprašivača i onečišćenju okoliša. Ti procesi zahtijevaju dugoročnu sustavnu provedbu. Uspostava integriranog okvira za praćenje smanjenja broja oprašivača te njegovih uzroka i posljedica u skladu s modelom intervencije DPSIR (pokretači, pritisci, stanje, utjecaj i odgovor, prema engl. *drivers, pressures, state, impact and response*) omogućila bi praćenje rezultata i ishoda relevantnih mjera politike.

Istraživačke aktivnosti i procjene

Aktivnosti istraživanja i inovacija i dalje će biti potrebne kako bi se na temelju sustavno prikupljenih podataka i informacija steklo praktično upotrebljivo znanje, uz potporu okvirnog programa EU-a za istraživanje i inovacije Obzor Europa i nacionalnih istraživačkih aktivnosti. Nužno je bolje razumjeti taksonomske i funkcionalne raznolikosti zajednica oprašivača i njihove rasprostranjenosti, kao i prijetnje oprašivačima i njihovim interakcijama. Posljednje se posebno odnosi na slabije istražene prijetnje oprašivačima (vidjeti prioritet II).

Bit će potrebno i dodatno razviti alate za procjenu, kao što su Crveni popis ugroženih vrsta i mapiranje ključnih područja za oprašivače u EU-u kako bi se omogućila provedba ciljanih mjera očuvanja i obnove.

Promicanje izgradnje kapaciteta i razmjene znanja

Praćenje i istraživanje zahtijevaju mnogo resursa, pa će se financijski i ljudski resursi trebati koristiti na troškovno učinkovit način. U tome mogu pomoći strateški razvoj istraživačke infrastrukture, alati za praćenje i stručno znanje. Prije svega morat će se ojačati kapaciteti u struci, ali i u građanskoj znanosti, s ciljem rada na taksonomiji, i to tako da se osiguraju prilike za rad, obrazovanje i osposobljavanje.

Postojeći internetski alati, kao što su EU-ova košnica informacija o oprašivačima i Europski informacijski sustav za bioraznolikost (BISE), trebali bi se potpuno iskoristiti za razmjenu rezultata praćenja i znanja stečenog istraživanjima i inovacijama. Za to je potreban angažman na razini EU-a i nacionalnoj razini, uz potporu Europske agencije za okoliš. Razmjena znanja i otvoren pristup podacima poboljšat će učinkovitost javnih ulaganja i osigurati transparentnost znanstveno-političkih procesa i donošenja odluka.

2.2. Prioritet II: Poboljšanje očuvanja oprašivača i uklanjanje uzroka smanjenja njihove brojnosti

Glavne prijetnje divljim oprašivačima su prenamjena zemljišta (uključujući urbanizaciju), prakse intenzivnog gospodarenja u poljoprivredi (uključujući upotrebu pesticida), onečišćenje okoliša (uključujući svjetlosno onečišćenje), invazivne strane vrste i klimatske promjene. Mogle bi se pojaviti i nove prijetnje, što bi značilo dodatan pritisak na oprašivače. Neke prijetnje, kao što su intenzivna poljoprivreda i upotreba pesticida, bolje su istražene od drugih. Poznate su odgovarajuće mjere za ublažavanje njihovih učinaka i stoga se uvođenje tih mjera treba hitno ubrzati.

O drugim prijetnjama, kao što su onečišćenje kemikalijama i teškim metalima, ne zna se dovoljno da bi se moglo procijeniti intenzitet i raširenost njihova učinka na oprašivače ili da bi se osmislila odgovarajuća strategija intervencije. Te je prijetnje potrebno dodatno pratiti te

provoditi aktivnosti istraživanja i inovacija kako bi se moglo odgovoriti na smanjenje broja oprašivača na temelju znanstvenih podataka.

Poboljšanje očuvanja vrsta i staništa oprašivača

Populacije oprašivača izložene su pritisku u raznim krajobrazima i zbog raznih načina korištenja zemljišta, koji su u međusobnoj interakciji, što dodatno pojačava štetne učinke. Stoga se mjere za ublažavanje tih učinaka ne bi trebale poduzimati zasebno. Njihovu provedbu potrebno je koordinirati među sektorima i dobro planirati kako bi se osigurali dosljednost, sinergije i troškovna učinkovitost.

Zaštićena područja i odgovarajuće upravljanje zemljištem temelj su za očuvanje bogate raznolikosti vrsta oprašivača. Na temelju toga trebale bi se provesti strateški planirane aktivnosti obnove kako bi se osigurala odgovarajuća područja s dobro povezanim i kvalitetnim staništima oprašivača. Planovi za očuvanje vrsta¹⁶ važan su alat za koordinaciju tog strateškog pristupa, posebno za najugroženije vrste. U njima se navode informacije o stanju, ekologiji, prijetnjama i trenutačnim mjerama za očuvanje za svaku vrstu te iznose ključne mjere koje su potrebne za poboljšanje njihova stanja očuvanosti u cijelom EU-u. Komisija trenutačno izrađuje tri plana za očuvanje za određene skupine ugroženih vrsta oprašivača. Dva plana obuhvaćat će poljoprivredne i šumske krajobraze u EU-u, a treći će se odnositi na posebno zemljopisno područje, Kanarske otoke. Nakon dovršetka planova njihovo uvođenje i provedba trebali bi se osigurati potporom iz raznih izvora financiranja, uključujući program LIFE.

Očuvanje oprašivača trebalo bi se dobro integrirati u upravljanje zaštićenim područjima, posebno mrežom Natura 2000. Mnoge vrste staništa zaštićene na temelju Direktive o staništima ključne su za oprašivače. Uključivanje oprašivača kao tipičnih vrsta u praćenje i procjenu stanja očuvanosti tih staništa pridonijelo bi pojednostavnjenju očuvanja oprašivača u planovima upravljanja mrežom Natura 2000.

Uvođenje praćenja oprašivača pomoći će u boljem mapiranju rijetkih i ugroženih vrsta oprašivača. Te bi se informacije trebale upotrijebiti za unapređenje rada na očuvanju i obnovi i za određivanje novih zaštićenih područja, u kontekstu cilja EU-a da se do 2030. zaštiti barem 30 % područja u skladu sa strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030.

Korištenje zemljišta i promjene u korištenju zemljišta, kao što su intenziviranje proizvodnje u poljoprivredi i šumarstvu, urbanizacija te razvoj infrastrukture, mogu negativno utjecati na oprašivače jer smanjuju dostupnost staništa oprašivača i povećavaju fragmentaciju staništa. Potreban je integriran pristup u svim prirodnim i kulturnim krajobrazima kako bi se suzbila fragmentacija staništa. To se može postići uspostavom strateški planirane mreže staništa koja zajedno čine povezanu infrastrukturu u krajobrazu i protežu se kroz biogeografske i administrativne regije. Ti ekološki koridori za oprašivače, za koje predlažemo naziv „Buzz Lines”, omogućili bi vrstama da se kreću u potrazi za hranom, skloništem i područjima za okupljanje i razmnožavanje. Služili bi i kao migracijske rute za vrste na koje utječu klimatske promjene i time bi im se pomoglo u prilagodbi. Postupci prostornog planiranja na svim razinama upravljanja jako su važni za uspješnu provedbu mreže „Buzz Lines”.

---

¹⁶ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Action+plans>

Mjere za oprašivače u svim krajobrazima trebale bi se dodatno podupirati sredstvima EU-a, posebno putem zajedničke poljoprivredne politike EU-a (ZPP), sredstava kohezijske politike i programa LIFE. Države članice trebale bi snažno poticati i olakšavati prekograničnu suradnju u tom području.

Obnova staništa oprašivača u poljoprivrednim krajobrazima

Poznati pritisci uključuju određene prakse gospodarenja u poljoprivredi kao što su monokulture, velika upotreba pesticida i intenzivna obrada tla, intenzivna ispaša i košnja i, u određenim slučajevima, prekomjerna gnojidba travnjaka,¹⁷ što uzrokuje smanjenje broja oprašivača u poljoprivrednim krajobrazima. Za preokretanje tog trenda ključno je opsežnije uvođenje poljoprivrednih tehnika koje nisu štetne za oprašivače, posebno agroekologije.

ZPP je jedan od glavnih instrumenata za pružanje potpore tom prelasku, putem mjera kao što su ekološka poljoprivreda, održavanje i razvoj obilježja krajobraza, agrošumarstvo, smanjena upotreba kemikalija i zaštita biljaka koje pogoduju oprašivačima na travnjacima i graničnim pojasevima. U razdoblju 2023.–2027. ZPP će biti uređen u skladu s novom zelenom strukturom sa strožim osnovnim zahtjevima i novim ekoshemama u okviru njegova prvog stupa, u kombinaciji s mjerama iz drugog stupa, kao što su obveze upravljanja u području poljoprivrede, okoliša i klime. Intervencije korisne za oprašivače u poljoprivrednim krajobrazima trebale bi se planirati na strateški i koordiniran način, u skladu s potrebama utvrđenima na lokalnoj razini. Krajobrazi koji pogoduju oprašivačima biološki su raznoliki, bogati obilježjima krajobraza i obuhvaćaju odgovarajuće površine visokokvalitetnih i dobro povezanih staništa¹⁸.

Države članice u okviru ZPP-a mogu osmisliti strateške intervencije koje doprinose konkretnim gospodarskim, okolišnim i socijalnim ciljevima. Primjerice, pomoću programa plaćanja na temelju rezultata pristup može postati djelotvorniji, a poljoprivrednicima se može osigurati veća fleksibilnost i pružiti poticaji za uvođenje praksi prihvatljivih za okoliš. Osim toga, države članice potiču se da ublaže pritiske na razini krajobraza pomoću zajedničkih programa kojima se potiče suradnja među poljoprivrednicima u zajedničkoj provedbi poljoprivredno-okolišno-klimatskih obveza.

Strateški planovi u okviru ZPP-a koje su izradile države članice¹⁹ sadrže brojne mjere s velikim potencijalom za zaštitu oprašivača. Na primjer, u okviru nekoliko planova cilj je stvoriti područja za hranjenje divljih oprašivača, kao što su cvjetne trake, područja s jednogodišnjim medonosnim biljem ili druga prikladna obilježja krajobraza. Ostale obveze odnose se na uspostavu neproizvodnih površina na obradivom zemljištu radi poboljšanja, među ostalim, stanja oprašivača i povećanja zaliha hrane za kukce oprašivače. Cilj planova može biti i zamjena kemijskih sredstava za zaštitu bilja biološkim metodama za suzbijanje štetnih organizama, čime se znatno doprinosi zaštiti oprašivača.

Rizici koje predstavljaju agrokemikalije (posebno pesticidi i previše hranjivih tvari) također se moraju ublažiti. Za to je potrebno zajedničko djelovanje i suradnja javnih tijela i

¹⁷ Radni dokument službi Komisije priložen Inicijativi EU-a za oprašivače (SWD(2018) 302 final).

¹⁸ [IPBES \(2016.\). Assessment report by the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production \(Izvješće o procjeni Međuvladine znanstveno-političke platforme za bioraznolikost i usluge ekosustava o oprašivačima, oprašivanju i proizvodnji hrane\).](#)

¹⁹ Strateški planovi u okviru ZPP-a stupili su na snagu 1. siječnja 2023.

poljoprivrednika. Savjetnici za poljoprivredna gospodarstva koji su dobro osposobljeni u području bioraznolikosti i očuvanja oprašivača, kao i demonstracijske i komunikacijske aktivnosti, ključni su za olakšavanje šire primjene ciljanih mjera. Kad postanu dostupni, za procjenu učinka intervencija trebali bi se upotrebljavati pouzdani pokazatelji koji se temelje na metodologiji praćenja oprašivača na razini EU-a (vidjeti prioritet I). U okviru ZPP-a tehnička pomoć na inicijativu država članica može se upotrijebiti, među ostalim izvorima sredstava, za pružanje potpore uvođenju sustava za praćenje oprašivača (EU-PoMS).

Ublažavanje učinaka upotrebe pesticida na oprašivače

Pesticidi su i dalje glavni uzrok smanjenja broja oprašivača, stoga se njihov učinak mora ublažiti ciljanim politikama i praksama. U okviru EU-ove strategije „od polja do stola” i strategije za bioraznolikost Komisija se obvezala do 2030. smanjiti upotrebu pesticida i rizike od njih te upotrebu opasnijih pesticida za 50 %. Ti se ciljevi namjeravaju ostvariti prvenstveno predloženom uredbom o održivoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja²⁰. Komisija će usto dodatno raditi na poboljšanju pokazatelja koji se koriste za kvantificiranje smanjenja rizika i smanjenja upotrebe sredstava za zaštitu bilja.

Kao dio nacrtu uredbe o održivoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja Komisija je predložila i zabranu upotrebe pesticida u osjetljivim područjima. To uključuje područja zaštićena radi očuvanja prirode i područja na kojima su prisutni oprašivači kojima prijeti izumiranje. U okviru međuinstitucijskih pregovora Europski parlament i Vijeće detaljno razmatraju modalitete takve zabrane. Nacrtom uredbe o održivoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja predviđa se i šire uvođenje integrirane zaštite bilja. Time se uspostavlja hijerarhija intervencija za zaštitu bilja kojom se težište stavlja na mjere niskog rizika, a kemijski pesticidi upotrebljavaju se samo kao krajnja mjera.

Sve veću zabrinutost izaziva to što države članice izdaju hitna odobrenja za pesticide koji više nisu odobreni na razini EU-a. Komisija će nastaviti pratiti tu situaciju i ovlastit će Europsku agenciju za sigurnost hrane (EFSA) da provjeri jesu li obrazloženja koja su države članice dostavile za ta odobrenja valjana. Komisija je to učinila već više puta u vezi s hitnim odobrenjima za upotrebu određenih neonicotinoida²¹. Osim toga, Komisija radi na poboljšanju dostupnosti niskorizičnih alternativa kemijskom suzbijanju štetnih organizama, posebno onih koje se temelje na biološkim rješenjima kao što su mikroorganizmi²².

Komisija radi na poboljšavanju procjene rizika od pesticida za oprašivače. To uključuje poboljšavanje procjene rizika za pčele²³ kako bi se neželjeni učinci upotrebe pesticida na pčelama medaricama i divljim vrstama pčela sveli na najmanju moguću mjeru. Osim toga, metode ispitivanja kojima se može utvrditi toksičnost pesticida za divlje oprašivače moraju što prije postati dostupne. Potrebno je i zabraniti upotrebu koformulanata zajedno s aktivnim tvarima u sredstvima za zaštitu bilja kad se smatra da imaju neprihvatljive učinke na okoliš, među ostalim na oprašivače.

---

²⁰ [Europska komisija, Prijedlog uredbe o održivoj upotrebi sredstava za zaštitu bilja \(COM\(2022\) 305\).](#)

²¹ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/approval-active-substances/renewal-approval/neonicotinoids_en

²² https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/micro-organisms_en

²³ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/protection-bees_en

Poboljšavanje staništa oprašivača u urbanim područjima

Urbanizacijom i razvojem infrastrukture smanjuje se dostupnost prirodnih staništa oprašivača. Međutim, urbana područja uz pravilno planiranje i upravljanje mogu postati utočišta za oprašivače, posebno u širem krajobrazu bez cvjetnih resursa. Mogu poboljšati i povezanost staništa osiguravanjem prolaznih staništa, kao što su javni parkovi, privatni vrtovi (i u ruralnim područjima), urbane farme te zeleni zidovi i krovovi.

Komisija je izradila smjernice o gradovima povoljnima za oprašivače²⁴, koje bi trebalo dodatno promicati i široko primijeniti u gradovima. Osim toga, očuvanje oprašivača trebalo bi se uzeti u obzir prilikom izrade planova za ekologizaciju gradova²⁵. Urbana područja također su središta pozornosti javnosti, stoga imaju važnu ulogu u povećanju sudjelovanja građana u aktivnostima očuvanja.

Smanjenje učinaka invazivnih stranih vrsta na oprašivače

Neke invazivne strane vrste mogu vršiti izravan ili neizravan pritisak na oprašivače. Mogu biti prirodni neprijatelji autohtonim oprašivačima, nadmetati se s njima za izvore hrane ili biti vektori novih bolesti i patogena. Invazivne strane vrste biljaka mogu nadjačati autohtone biljke i tako promijeniti biljne zajednice o kojima ovise autohtoni oprašivači.

Radi sprečavanja daljnjeg unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta koje mogu ozbiljno utjecati na oprašivače, one će se uključiti na popis invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji²⁶.

Kako bi se osiguralo da ograničenje upotrebe pesticida u osjetljivim područjima ne ugrožava buduću kontrolu invazivnih stranih vrsta biljaka, morat će se povećati dostupnost, primjena i djelotvornost nekemijskih mogućnosti upravljanja.

Rizik od unošenja i širenja stranih vrsta koje su štetne za oprašivače trebao bi se dodatno smanjiti promicanjem sadnje autohtonog bilja i upotrebe mješavina sjemenja koji pogoduju oprašivačima na područjima kao što su privatni vrtovi, javne površine, poljoprivredna zemljišta i šume.

Suzbijanje klimatskih promjena i drugih uzroka smanjenja broja oprašivača

Klimatske promjene mijenjaju lokalne vremenske uvjete u smislu temperature i padalina, što može dovesti do smanjenja resursa dostupnih oprašivačima (npr. zbog suše) i narušiti odnose biljaka i oprašivača koji su evoluirali u međuovisnosti, kao što su vrijeme cvjetanja i pojava specijaliziranih oprašivača.

Naime, očekuje se da će mnoge vrste promijeniti svoje područje rasprostranjenosti kako bi se prilagodile promijenjenim klimatskim uvjetima i preseliti se na nova područja. Iako je EU uveo niz klimatskih politika i strategija kako bi Europa do 2050. postala prvi klimatski neutralan kontinent otporan na klimatske promjene²⁷, klimatske promjene neizbježno će utjecati na

---

²⁴ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Pollinator-friendly+cities>

²⁵ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en

²⁶ [Uredba \(EU\) 1143/2014 o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta.](#)

²⁷ https://climate.ec.europa.eu/index_en

europske ekosustave u sljedećim desetljećima. Stoga će se morati razmotriti utjecaj klimatskih promjena na oprašivače i njihova staništa te utvrditi koja su područja u tom kontekstu najosjetljivija za oprašivače te osmisliti i provesti ciljane mjere ublažavanja.

Utjecaj svjetlosnog onečišćenja na noćne oprašivače dobro je istražen, što omogućuje provedbu posebnih mjera ublažavanja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Komisija je uvrstila preporuke o ublažavanju svjetlosnog onečišćenja u svoje smjernice za građane²⁸ i gradove²⁹ te će ih nastaviti promicati.

Na oprašivače mogu utjecati i biocidi. Odobrenja aktivnih tvari i biocidnih proizvoda koji ih sadrže podliježu strogoj procjeni rizika³⁰. Europska agencija za kemikalije trenutačno razrađuje poseban pristup za procjenu rizika koje biocidi predstavljaju za oprašivače³¹.

2.3. PRIORITET III: Mobilizacija društva i promicanje strateškog planiranja i suradnje na svim razinama

Poticanje djelovanja građana i poduzeća

Za provedbu mjera opisanih pod dva prethodna prioriteta bit će potrebno mobilizirati sve relevantne dionike, uključujući znanstvenike, oblikovatelje politika, građane, poljoprivrednike i poduzeća.

To bi se trebalo poduprijeti učinkovitim aktivnostima komunikacije, mobilizacije i umrežavanja. Potrebno je dodatno promicati sudjelovanje javnosti u praćenju i očuvanju oprašivača. To bi trebalo uključivati građansku znanost i organizirane procese sudjelovanja javnosti u aktivnostima praćenja i očuvanja na svim relevantnim razinama. Europski okvir kompetencija za održivost³² može potaknuti građane na djelovanje u tom području.

Budući da se očekuje da će smanjenje broja oprašivača jako utjecati na buduće generacije, posebnu bi pažnju trebalo posvetiti angažmanu mladih. U tom pogledu nove tehnologije, kao što je doživljaj virtualne stvarnosti u parku oprašivača³³ nude dodatne načine za uključivanje društva u cjelini.

Sudjelovanje ključnih poslovnih sektora treba se dodatno olakšati putem postojećih mreža kako bi se u svim sektorima promicala primjena smjernica o mjerama za očuvanje oprašivača.

Promicanje strateškog planiranja i suradnje na svim razinama

Inicijativa za oprašivače trebat će se pretočiti u dobro osmišljene strateške pristupe na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Samo će se dosljednim djelovanjem na svim razinama upravljanja preokrenuti trend smanjenja broja oprašivača.

Nacionalnim strategijama za oprašivače trebalo bi se koordinirati i poticati djelovanje u svim relevantnim sektorima i područjima politika kako bi se preokrenuo trend smanjenja broja oprašivača do 2030., među ostalim putem mjera koje se podupiru sredstvima kohezijske politike EU-a. Na temelju tih mjera potrebno je izraditi akcijske planove na regionalnoj i lokalnoj razini.

---

²⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Citizens>

²⁹ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

³⁰ https://health.ec.europa.eu/biocides/biocidal-products_hr

³¹ https://echa.europa.eu/documents/10162/17234/scoping_paper_pollinators_guidance_en.pdf/7957c0f8-5ded-4a6e-17a7-2a899bbb141a

³² https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en

³³ https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/pollinator-park_en

Strategije i akcijski planovi trebaju se izraditi na transparentan način, u bliskoj suradnji sa svim relevantnim dionicima i uz pomoć postojećih mreža i platformi kako bi se olakšala suradnja više dionika. Prema potrebi treba se razmotriti uspostava novih mreža i platformi. U slučaju tema i intervencija koje izazivaju polemike i nesuglasice među različitim dionicima, uključujući građane, napetosti se mogu smanjiti participativnim postupcima, raspravama i zajedničkim oblikovanjem. Posebno će važna biti aktivna uloga Europskog odbora regija u promicanju angažmana i suradnje na regionalnoj razini.

Naposljetku, smanjenje broja oprašivača nije problem samo za Europu. Djelovanje EU-a treba doprinijeti međunarodnom djelovanju za preokretanje tog globalnog trenda, na temelju međunarodne inicijative za oprašivače³⁴ i putem ostalih relevantnih međunarodnih foruma.

3. ZAKLJUČAK

Ako EU želi očuvati bioraznolikost, koja je ključna za dobrobit ljudi, mora zaustaviti i preokrenuti trend smanjenja broja oprašivača. Novim akcijskim okvirom koji je dio inicijative EU-a za oprašivače utvrđuje se što EU treba poduzeti kako bi se suočio s tim izazovom. Taj okvir, zajedno s prijedlogom akta o obnovi prirode, predstavlja novi plan za oprašivače u EU-u.

Ova revidirana inicijativa doprinijet će ciljevima europskog zelenog plana, posebno strategiji za bioraznolikost i strategiji „od polja do stola”. Ujedno će pružiti vrijedan doprinos EU-ovu napretku u ostvarenju relevantnih UN-ovih ciljeva održivog razvoja i obveza preuzetih na temelju Konvencije o biološkoj raznolikosti.

Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da podrže novi akcijski okvir koji je dio ove inicijative i da se aktivno i u bliskoj suradnji sa svim bitnim dionicima uključe u njegovu provedbu.

---

³⁴ <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-14/cop-14-dec-06-en.pdf>

PRILOG – NOVI AKCIJSKI OKVIR

U ovom se Prilogu pruža pregled ciljeva i mjera u okviru svakog od prioriteta revidirane inicijative EU-a za oprašivače.

PRIORITET I: Poboljšanje znanja o smanjenju broja oprašivača, njegovim uzrocima i posljedicama		
Ciljevi koje treba ostvariti do 2030. <i>Stanje oprašivača i glavni uzroci smanjenja njihova broja redovito se prate putem sustava za praćenje na razini EU-a i redovito ocjenjuju. To je osnova za razvoj pouzdanih pokazatelja za informiranje o učincima relevantnih nacionalnih politika i politika EU-a na oprašivače. Upotpunjuje se znanje u vezi sa smanjenjem broja oprašivača, njegovim uzrocima i posljedicama za društvo i gospodarstvo. Pristup podacima i informacijama o oprašivačima je slobodan.</i>		
MJERA		VRIJEME ZAVRŠETKA
1. USPOSTAVA SVEOBUHVAATNOG SUSTAVA PRAĆENJA		
1.1.	Komisija i države članice trebale bi dovršiti osmišljavanje i ispitivanje standardizirane metodologije za sustav EU-a za praćenje oprašivača (EU-PoMS) . Pomoću te metodologije izradit će se godišnji skupovi podataka o brojnosti i raznolikosti vrsta oprašivača, s odgovarajućom statističkom pouzdanošću, kako bi se ocijenilo je li se preokrenuo trend smanjenja broja oprašivača na razini EU-a i nacionalnoj razini. Kad metodologija postane dostupna, države članice trebale bi primijeniti taj sustav u praksi.	2026.
1.2.	Komisija će, uz potporu država članica i Europske agencije za okoliš, osmisliti integrirani okvir za praćenje smanjenja broja oprašivača te njegovih uzroka i posljedica ³⁵ . Nastavit će podupirati sustavno prikupljanje podataka o velikim prijetnjama za oprašivače , posebno putem inicijativa EMBAL ³⁶ i Insignia ³⁷ .	2026.
1.3.	Komisija će razviti pokazatelje stanja populacija oprašivača i pritisaka s kojima su suočeni te će istražiti	Kontinuirano do

³⁵ To će se temeljiti na modelu intervencije DPSIR (pokretači, pritisci, stanje, utjecaj i odgovor).

³⁶ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=25560696>

³⁷ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=36702461>

	moгуćnosti za razvoj pokazatelja utjecaja oprašivača na zdravlje ekosustava, gospodarstvo i dobrobit ljudi. Ti će se pokazatelji razviti kako bi se, među ostalim, doprinijelo evaluaciji relevantnih politika, kao što je zajednička poljoprivredna politika (povezanost s mjerom 5.4.).	2030.
2. ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI I PROCJENE		
2.1.	Komisija i države članice trebale bi promicati istraživanja i inovacije u vezi sa stanjem oprašivača, uzrocima i posljedicama smanjenja njihova broja te djelotvornim mjerama ublažavanja. Prioritiziranjem temeljnih i primijenjenih istraživanja, uz potporu EU-ova Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor Europa i nacionalnih istraživačkih aktivnosti, trebala bi se povećati baza znanja o različitim skupinama oprašivača i poboljšati razumijevanje novih prijetnji za oprašivače.	Kontinuirano do 2030.
2.2.	Komisija će dovršiti europski crveni popis za ključne skupine kukaca oprašivača – pčele, osolike muhe, leptire i moljce.	2024.
2.3.	Komisija će, zajedno s državama članicama i Europskom agencijom za okoliš, odrediti i mapirati ključna područja za oprašivače u EU-u, koja bi trebala biti u središtu očuvanja i obnove.	2025.
3. PROMICANJE IZGRADNJE KAPACITETA I RAZMJENE ZNANJA		
3.1.	Komisija i države članice trebale bi, na temelju procjene nedostataka, podupirati ulaganja za povećanje kapaciteta u EU-u u pogledu stručnjaka za taksonomiju oprašivača (tj. znanosti o nazivlju, opisivanju i razvrstavanju tih organizama) kako bi se odgovorilo na potrebe istraživanja i praćenja. Države članice trebale bi poduzeti veće napore u području obrazovanja kako bi se otvorile prilike za rad u tom području.	Kontinuirano do 2030.
3.2.	Komisija će nastaviti razvijati bazu podataka o vrstama oprašivača (uključujući opis, slike i mape rasprostranjenosti za svaku vrstu) i podupirat će izradu terenskih vodiča i identifikacijskih ključeva radi olakšavanja praćenja oprašivača.	2025.
3.3.	Komisija i države članice trebale bi promicati otvoren pristup podacima i informacijama dobivenima putem aktivnosti istraživanja i praćenja, kao i onima iz drugih relevantnih izvora podataka, kao što su podaci o korištenju zemljišta u okviru integriranog administrativnog i kontrolnog sustava ZPP-a.	Kontinuirano do 2030.

3.4.	Komisija i Europska agencija za okoliš nastaviti će olakšavati razmjenu znanja putem EU-ove košnice informacija o oprašivačima ³⁸ i Europskog informacijskog sustava za bioraznolikost (BISE) ³⁹ .	Kontinuirano do 2030.
3.5.	Komisija i države članice trebale bi podupirati daljnji razvoj istraživačke infrastrukture važne za poboljšanje baze znanja o oprašivačima, među ostalim nadovezujući se na postojeće inicijative kao što su distribuirani sustav znanstvenih zbirki (engl. <i>Distributed System of Scientific Collections</i> , DiSSCo) ⁴⁰ i dugoročno istraživanje ekosustava u Europi (engl. <i>Long-Term Ecosystem Research in Europe</i> , eLTER) ⁴¹ .	2026.
Prioritet II: Poboljšanje očuvanja oprašivača i uklanjanje uzroka smanjenja njihove brojnosti		
<i>Ciljevi koje treba ostvariti do 2030.</i> <i>Utvrđene su i provedene odgovarajuće mjere očuvanja i obnove za oprašivače i njihova staništa. Mjere relevantne za oprašivače potpuno su integrirane u zajedničku poljoprivrednu politiku, a države članice koriste sve mogućnosti financiranja za održavanje i obnovu staništa oprašivača u ruralnim i urbanim područjima, među ostalim u okviru kohezijske politike EU-a. Staništa oprašivača stvarno su povezana u širem krajobrazu, što oprašivačima omogućuje kretanje na širem području i prilagođavanje negativnim učincima klime. Oprašivači su zaštićeni od učinaka pesticida, drugih onečišćujućih tvari u okolišu i invazivnih stranih vrsta.</i>		
4. POBOLJŠANJE OČUVANJA VRSTA I STANIŠTA OPRAŠIVAČA		
4.1.	Komisija će dovršiti izradu planova za očuvanje ugroženih vrsta oprašivača. Dva plana obuhvaćat će poljoprivredne i šumske krajobrazne, a treći će se odnositi na Kanarske otoke. Komisija i države članice trebale bi podupirati njihovu provedbu.	2026.
4.2.	Komisija će utvrditi koji su oprašivači tipični za staništa zaštićena na temelju Direktive o staništima . Države članice trebale bi osigurati da mjere koje se provode za ta staništa, posebno u okviru planova upravljanja mrežom Natura 2000, obuhvaćaju očuvanje oprašivača. Usto bi trebale osigurati odgovarajuća	Kontinuirano do 2030.

³⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/EU+Pollinator+Information+Hive>

³⁹ <https://biodiversity.europa.eu>

⁴⁰ <https://www.dissco.eu>

⁴¹ <https://elter-ri.eu>

	financijska sredstva za te mjere.	
4.3.	Države članice trebale bi odgovoriti na potrebe ugroženih vrsta oprašivača ⁴² u okviru upravljanja postojećim zaštićenim područjima i u svojim obvezama u vezi s novim zaštićenim područjima u okviru strategije EU-a za bioraznolikost do 2030.	Kontinuirano do 2030.
4.4.	Komisija i države članice, uz potporu Europske agencije za okoliš, trebale bi osmisliti nacrt mreže ekoloških koridora za oprašivače – „ Buzz Lines ” i izraditi plan mjera za njegovu provedbu. Taj će se plan temeljiti na mapiranju ključnih područja za oprašivače i stvaranju novih staništa putem obnove. Kako bi se pružila potpora provedbi mreže „Buzz Lines”, države članice trebale bi uključiti očuvanje oprašivača u politike prostornog planiranja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.	2027., uz kontinuiranu provedbu do 2030.
4.5.	Komisija i države članice trebale bi nastaviti promicati aktivnosti za očuvanje oprašivača putem programa LIFE .	Kontinuirano do 2030.
5. OBNOVA STANIŠTA OPRAŠIVAČA U POLJOPRIVREDNIM KRAJOBRAZIMA		
5.1.	Komisija će nastaviti surađivati s državama članicama na povećanju potpore za poljoprivredu koja je pogodna za oprašivače u okviru zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) . Države članice trebale bi osmisliti i provesti ciljne i strateški planirane intervencije radi preokretanja trenda smanjenja broja oprašivača u poljoprivrednim krajobrazima do 2030., kao dio ZPP-a i drugih odgovarajućih instrumenata (npr. nacionalne ili regionalne mjere očuvanja). Ujedno bi trebale osigurati dosljednost i sinergije među tim instrumentima i mjerama. Komisija će radi toga razmotriti koji su najbolji načini da se pitanja očuvanja i obnove oprašivača uzmu u obzir u budućoj reformi ZPP-a.	Kontinuirano do 2030.
5.2.	Komisija će nastaviti poticati države članice i dionike da dijele primjere najbolje prakse i organiziraju aktivnosti koordinacije u okviru trenutnog ZPP-a kako bi se olakšalo osmišljavanje i primjena učinkovitih instrumenata koji koriste oprašivačima, kao što su programi plaćanja na temelju rezultata i kolektivne mjere koje provode poljoprivrednici, među ostalim putem EU-ove mreže ZPP-a i drugih platformi dionika.	2027.

⁴² Prema europskim crvenim popisima, <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>.

5.3.	Države članice trebale bi ojačati kapacitete za pružanje poljoprivrednih savjetodavnih usluga radi oporavka i očuvanja oprašivača. Trebale bi provoditi i komunikacijske i demonstracijske aktivnosti za programe koji su pogodni za oprašivače.	Kontinuirano do 2030.
5.4.	Komisija će nastaviti razvijati pokazatelj za oprašivače kako bi ga se uključilo u okvir za praćenje i evaluaciju uspješnosti ZPP-a nakon što se EU-ov sustav za praćenje oprašivača (EU-PoMS) provede u dovoljnoj mjeri.	2026.
6. UBLAŽAVANJE UČINAKA UPOTREBE PESTICIDA NA OPRAŠIVAČE		
6.1.	Komisija će zahtijevati od svih država članica da uspostave sustave u skladu s odgovarajućim pravnim zahtjevima kako bi osigurale da profesionalni korisnici sredstava za zaštitu bilja provode integriranu zaštitu bilja radi smanjenja učinaka sredstava za zaštitu bilja na oprašivače.	2026.
6.2.	Komisija će procijeniti mogućnosti za poboljšanje postojećih ujednačenih pokazatelja rizika ili razvoj novih kako bi se bolje procijenili trendovi rizika i upotrebe sredstava za zaštitu bilja, uključujući rizike za oprašivače.	Kontinuirano do 2030.
6.3.	Komisija će nastaviti pratiti hitna odobrenja za pesticide koji štete oprašivačima i, ako bude potrebno, zatražiti od EFSA-e da procijeni obrazloženja koja dostave države članice. Komisija će ovlastiti EFSA-u da osmisli posebne protokole za evaluaciju tih obrazloženja. Kad se ustanovi da hitna odobrenja nisu opravdana, Komisija će nastaviti donositi odluke o zabrani. Komisija će pratiti provedbu smjernica o hitnim odobrenjima i, prema potrebi, razmotriti utvrđivanje pravno obvezujućih kriterija na temelju Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o tome kad se hitna odobrenja mogu dodijeliti.	Kontinuirano do 2030.
6.4.	Nakon objave revidiranih smjernica za pčele Europske agencije za sigurnost hrane (EFSA) u vezi s procjenom rizika za pčele od upotrebe pesticida ⁴³ Komisija će surađivati s državama članicama na potpunom prihvaćanju i provedbi tih smjernica. Komisija će od EFSA-e zatražiti još jedno preispitivanje kad postanu dostupna nova saznanja ili novi alati za modeliranje.	2024.

⁴³ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/3295>

6.5.	Komisija će, zajedno s državama članicama, utvrditi plan rada za osmišljavanje, validaciju i međulaboratorijski test dodatnih metoda ispitivanja za određivanje toksičnosti pesticida za oprašivače, uključujući divlje oprašivače. U planu rada predviđet će se odabir indikatorskih vrsta za ispitivanja i uključit će se subletalni i kronični učinci pesticida. Plan rada uključivat će potporu za međunarodno priznavanje tih metoda putem novih smjernica za ispitivanja Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD).	2025.
6.6.	Komisija će pripremiti provedbenu uredbu ⁴⁴ kojom se utvrđuju postupak i kriteriji za utvrđivanje neprihvatljivih koformulanata u sredstvima za zaštitu bilja, koja će obuhvaćati kriterije zaštite okoliša koji se odnose na oprašivače.	2024.
7. POBOLJŠAVANJE STANIŠTA OPRAŠIVAČA U URBANIM PODRUČJIMA		
7.1.	Komisija i države članice trebale bi poticati gradove da provedu smjernice za gradove povoljne za oprašivače ⁴⁵ .	Kontinuirano do 2030.
7.2.	Prilikom izrade planova za ekologizaciju gradova ⁴⁶ europski gradovi trebali bi uzeti u obzir zahtjeve u vezi s očuvanjem oprašivača.	Kontinuirano do 2030.
8. SMANJENJE UČINAKA INVAZIVNIH STRANIH VRSTA NA OPRAŠIVAČE		
8.1.	Komisija će procijeniti prijetnje koje invazivne strane vrste koje još nisu uključene na popis invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji na temelju Uredbe (EU) br. 1143/2014 predstavljaju za oprašivače i pripremiti procjene rizika za one najproblematičnije.	2025.
8.2.	Komisija će procijeniti moгуćnosti kontrole invazivnih stranih vrsta biljaka koje su najštetnije za divlje	2028.

⁴⁴ U skladu s člankom 27. Uredbe (EZ) br. 1107/2009.

⁴⁵ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

⁴⁶ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en

	oprašivače kako bi se povećala dostupnost, primjena i djelotvornost mogućnosti kontrole koje nisu kemijske.	
8.3.	Komisija će izraditi smjernice za promicanje upotrebe autohtonih biljaka i mješavina sjemenja koji pogoduju oprašivačima na područjima kao što su privatni vrtovi, javne površine, poljoprivredna zemljišta i šume.	2027.
9. SUZBIJANJE KLIMATSKIH PROMJENA I DRUGIH UZROKA SMANJENJA BROJA OPRAŠIVAČA		
9.1.	Komisija će, uz potporu Europske agencije za okoliš, utvrditi koja su područja najosjetljivija za oprašivače u kontekstu klimatskih promjena te osmisliti i provesti ciljane mjere ublažavanja. Države članice trebale bi uzeti u obzir učinak klimatskih promjena na oprašivače i njihova staništa u svojim nacionalnim strategijama za prilagodbu klimatskim promjenama.	Kontinuirano do 2030.
9.2.	Države članice trebale bi ublažiti utjecaj svjetlosnog onečišćenja na oprašivače putem nacionalnih, regionalnih i lokalnih politika. Komisija će u vezi s tim promicati primjenu smjernica za javnost ⁴⁷ i gradove ⁴⁸ .	Kontinuirano do 2030.
9.3.	Europska agencija za kemikalije izradit će smjernice za procjenu rizika od biocida za oprašivače.	2024.
PRIORITET III: Mobilizacija društva i promicanje strateškog planiranja i suradnje na svim razinama		
Ciljevi koje treba ostvariti do 2030. <i>Akcijski planovi za preokretanje trenda smanjenja broja oprašivača osmišljeni su i provedeni na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Učinak javnih politika pojačan je stvarnim sudjelovanjem šire javnosti i poduzeća. Učinak pojedinačnih mjera pojačan je boljom suradnjom i koordinacijom relevantnih aktera na svim razinama. EU preuzima vodeću ulogu na globalnoj razini kako bi podržao i olakšao međunarodno djelovanje u pogledu oprašivača.</i>		

⁴⁷ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Citizens>

⁴⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

10. POTICANJE DJELOVANJA GRAĐANA I PODUZEĆA		
10.1.	Komisija i države članice trebale bi nastaviti informirati javnost o smanjenju broja oprašivača i uključivati javnost u djelovanje za rješavanje tog problema, podupiranjem aktivnosti komunikacije i umrežavanja.	Kontinuirano do 2030.
10.2.	Komisija i države članice trebale bi promicati građansku znanost i olakšati sudjelovanje javnosti u praćenju stanja i očuvanju oprašivača, a posebno bi trebale podupirati angažman mladih i participativno upravljanje .	Kontinuirano do 2030.
10.3.	Komisija i države članice trebale bi promicati primjenu smjernica o djelovanju ključnih poslovnih sektora za zaštitu oprašivača ⁴⁹ , među ostalim putem platforme EU-a za poslovanje i bioraznolikost Business @ Biodiversity.	Kontinuirano do 2030.
11. PROMICANJE STRATEŠKOG PLANIRANJA I SURADNJE NA SVIM RAZINAMA		
11.1.	Države članice trebale bi, u bliskoj suradnji s dionicima i građanima, osmisliti nacionalne strategije za oprašivače kojima će se koordinirati i poticati djelovanje u svim relevantnim sektorima i područjima politika za preokretanje trenda smanjenja broja oprašivača do 2030. Komisija će u tome podupirati države članice, među ostalim putem radnih skupina za oprašivače u okviru platforme EU-a za bioraznolikost.	2025.
11.2.	Komisija i države članice trebale bi podupirati i poticati djelovanje za očuvanje oprašivača na regionalnoj i lokalnoj razini , među ostalim putem fondova kohezijske politike EU-a. Regionalna i lokalna tijela trebala bi, u bliskoj suradnji s dionicima i lokalnim zajednicama, izraditi akcijske planove kojima se doprinosi djelovanju na razini EU-a i nacionalnoj razini za preokretanje trenda smanjenja broja oprašivača do 2030.	Kontinuirano do 2030.
11.3.	Europski odbor regija trebao bi podržati provedbu inicijative za oprašivače među lokalnim i regionalnim tijelima promicanjem razmjene znanja i primjera najbolje prakse u vezi sa zaštitom oprašivača. Komisija i Europski odbor regija trebali bi surađivati na promicanju uključenosti svih razina vlasti, osiguravajući	Kontinuirano do 2030.

⁴⁹ Smjernice o djelovanju za zaštitu oprašivača za poljoprivredno-prehrambeni sektor i sektor pića, sektore maloprodaje, šumarstva, hortikulture, građevinarstva, krajobrazne arhitekture, turizma, energije, pčelarstva, i ekstraktivni sektor; vidjeti <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Businesses>.

	odgovarajuću potporu, poticanje i koordinaciju mjera koje se provode na lokalnoj i regionalnoj razini.	
11.4.	Komisija će nastaviti olakšavati suradnju više dionika putem postojećih platformi, kao što su radna skupina za oprašivače platforme EU-a za bioraznolikost, platforma za politike programa Interreg, program TAIEX-EIR PEER 2 PEER, EU-ova mreža ZPP-a i EU-ova platforma za ekologizaciju gradova. Komisija će razmotriti dodatne potrebe za povećanjem kapaciteta za suradnju više dionika na razini EU-a.	Kontinuirano do 2030.
11.5.	Komisija i države članice trebale bi nastaviti promicati konkretno međunarodno djelovanje u vezi s oprašivačima, među ostalim u okviru Organizacije Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu (FAO), Konvencije o biološkoj raznolikosti i OECD-a.	Kontinuirano do 2030.